

คู่มือการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา

นางสาวศศิวิมล จุลศิลป์

ตำแหน่ง ศึกษาพิเศษ วิทยฐานะ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือปฏิบัติงานการนิเทศการจัดการศึกษานี้ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานของข้าพเจ้าในกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานตามที่ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้อง ผลักดันและสนับสนุนการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือปฏิบัติงานการนิเทศการจัดการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาต่อไป

ศศิวิมล จุลศิลป์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
๑. ส่งเสริมและพัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา.....	๑
ชื่องาน	
วิธีการขั้นตอนการปฏิบัติงาน.....	
ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน.....	
๒. งานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.).....	๘
ชื่องาน	
วิธีการขั้นตอนการปฏิบัติงาน.....	
ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน.....	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	๑๕

๑. ชื่องาน ส่งเสริมและพัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อส่งเสริมการวัดและประเมินผลการศึกษา ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ

๒.๒ เพื่อวิจัย พัฒนา การวัดและประเมินผลการศึกษา ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ

๓. ขอบเขตของงาน

๓.๑ ส่งเสริมการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

๓.๒ วิจัย พัฒนา การวัดและประเมินผลการศึกษา ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ

๔. คำจำกัดความ

“การวัดและประเมินผล (Assessment)” หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอยหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สามารถจัดให้มีขึ้นทั้งระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

“การประเมินระดับชั้นเรียน (Classroom Assessment)” หมายถึง การวัดผลและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียนในรายวิชา/กิจกรรมที่สอน ในการประเมินเพื่อการพัฒนา ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่กำหนดเป็นเป้าหมายในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อดูว่าบรรลุตัวชี้วัดหรือมีแนวโน้มว่าจะบรรลุตัวชี้วัดเพียงใด แล้วแก้ไขข้อบกพร่องเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เน้นการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและมีการประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

“การประเมินระดับสถานศึกษา (School Assessment)” หมายถึง การตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การอนุมัติผลการเรียน การตัดสินการเลื่อนชั้นเรียน และเป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษา เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน

“การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment)” หมายถึง การวัดผลและประเมินผลที่ดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่ง และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพของผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานซึ่งจัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังสามารถดำเนินการได้ด้วยการตรวจสอบข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีการรายงานผลแก่สถานศึกษาและชุมชนได้รับทราบ ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดหรือไม่ เพียงใด และมีข้อบกพร่องใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

“การประเมินระดับชาติ” หมายถึง การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่ดำเนินการโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในระดับ ชั้นสำคัญ (Key Stages) ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

“การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)” หมายถึง การวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้จากการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการนำความรู้และทักษะที่เรียนไปใช้ในสภาพและสถานการณ์จริง หรือเชื่อมโยงใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด การประเมินตามสภาพจริงมักมีการกำหนดชิ้นงานหรือภาระงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ และมีการใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่มีเกณฑ์พร้อมคำอธิบายคุณภาพงานตามเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน

๕. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

(๑) วิจัย พัฒนา ส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบและประเมินเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา

๕.๑ นิเทศ และส่งเสริม การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษา

๕.๑.๑ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ ทฤษฎี แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๕.๑.๒ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๕.๑.๓ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำเอกสารหลักฐานการวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียน

๕.๑.๔ ส่งเสริม สนับสนุนการนำผลการประเมินระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษา

๕.๑.๕ ส่งเสริม สนับสนุน การวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

๕.๑.๖ นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

๕.๑.๗ สรุปรายงาน การศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษา

๕.๒. นิเทศ และส่งเสริม การวัดและประเมินผลระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๕.๒.๑ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ ทฤษฎี แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๕.๒.๒ ประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๕.๒.๓ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจแนวทางการวัดและประเมินผลระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๕.๒.๔ ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาเครื่องมือและคลังข้อสอบที่เป็นมาตรฐานสำหรับใช้ประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๕.๒.๕ ส่งเสริม สนับสนุนการนำผลการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษา

๕.๒.๖ นิเทศติดตามและประเมินผลการนำผลการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษา

๕.๒.๗ สรุป รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษาเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสถานศึกษา

๕.๓. ส่งเสริมการวัดและประเมินผลระดับชาติ

๕.๓.๑ ศึกษา วิเคราะห์ แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ

๕.๓.๒ ประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ

๕.๓.๓ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจแนวปฏิบัติการดำเนินการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ

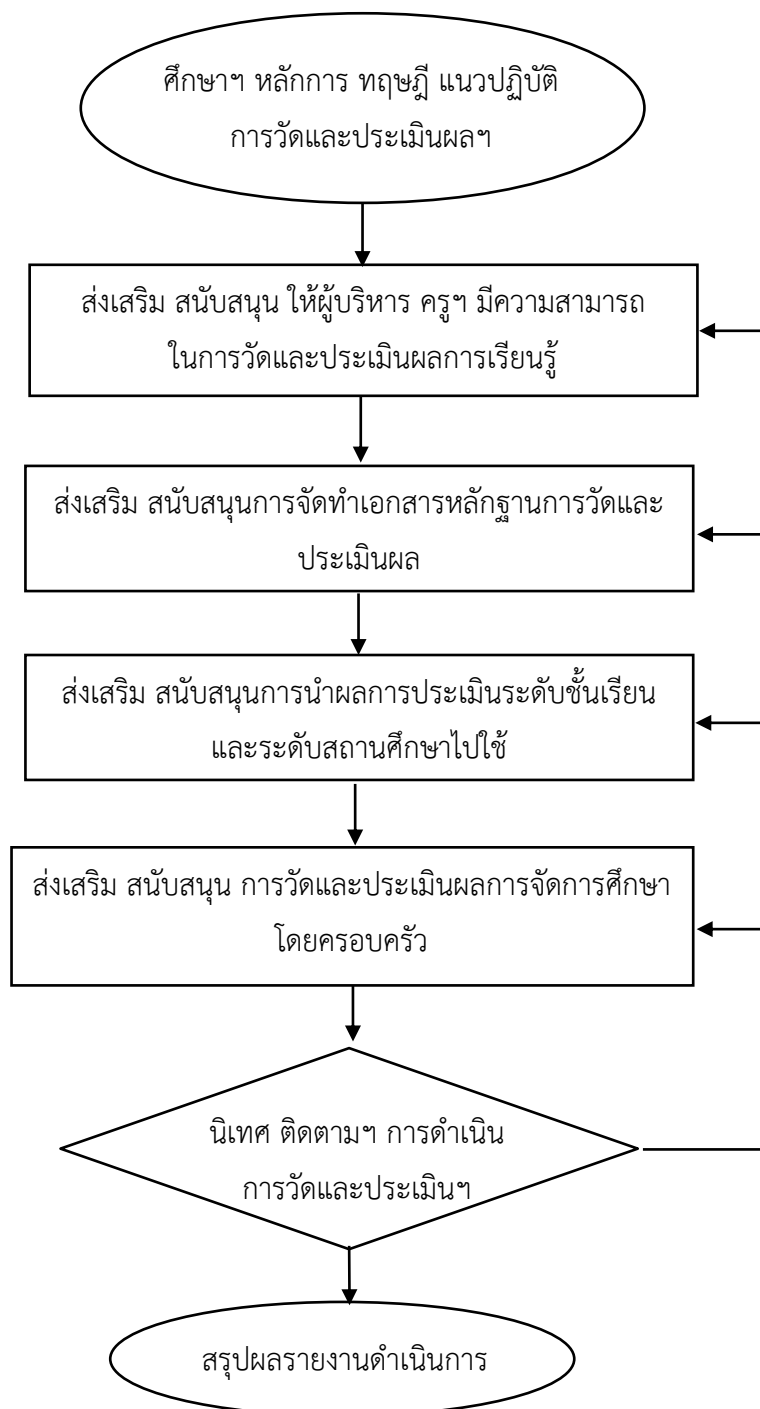
๕.๓.๔ ดำเนินการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ

๕.๓.๕ ส่งเสริม สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติไปใช้วางแผน พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

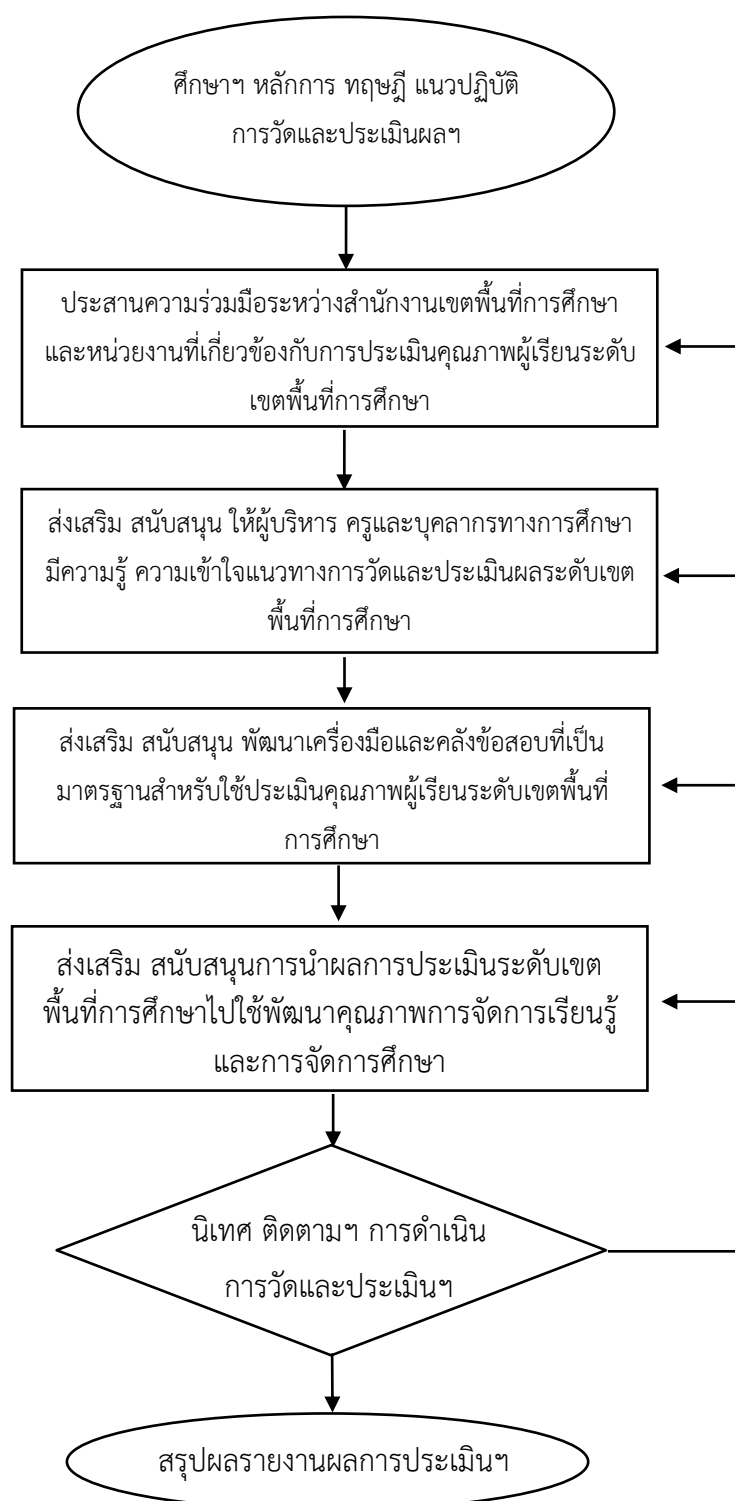
๕.๓.๖ รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสถานศึกษา

๖. Flow Chart การปฏิบัติงาน

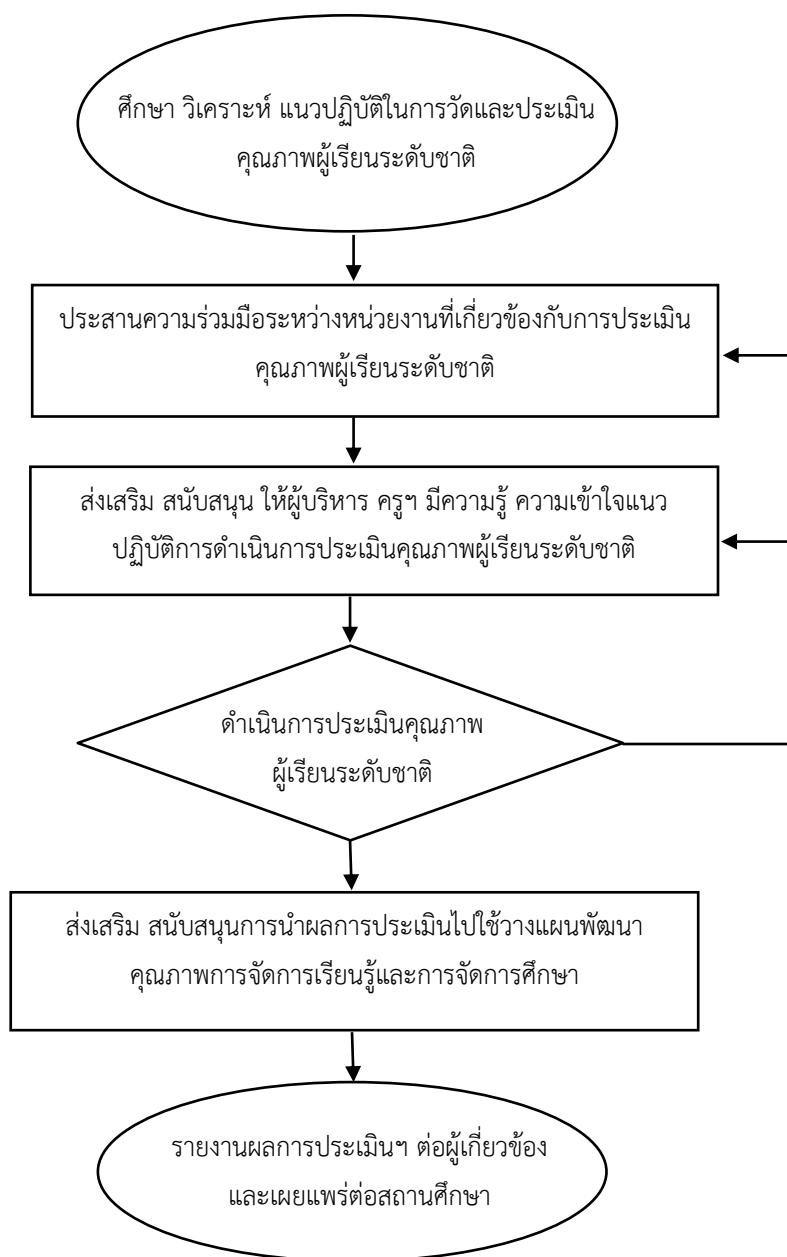
๖.๑ นิเทศและส่งเสริม การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนและสถานศึกษา

๖.๒ นิเทศและส่งเสริม การวัดและประเมินผลระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๖.๓ ส่งเสริม การวัดและประเมินผลระดับชาติ

๗. แบบฟอร์มที่ใช้

- ๗.๑ แบบสำรวจข้อมูล
- ๗.๒ เครื่องมือวัด ประเมินผล ทุกระดับ
- ๗.๓ แบบรายงานผลการวัด ประเมินผล
- ๗.๔ แบบพิมพ์ เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๘. เอกสาร/ หลักฐานอ้างอิง

- ๘.๑ คู่มือการดำเนินงานการวัดผล และประเมินผลการศึกษา
- ๘.๒ คู่มือการวัดผล และเทียบโอนผลการศึกษาในทุกระดับ

๑. ชื่องาน งานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล

งานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา
ของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.)

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและ
นิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

๒.๒ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ

๓. ขอบเขตของงาน

๓.๑ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล
และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดเป็นแนว
ทางในการติดตาม ประเมินผล และนิเทศการบริหารและการดำเนินการของหน่วยงานและสถานศึกษา
ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

๒. กำหนดแนวทางการศึกษาวิเคราะห์วิจัยการบริหารและการดำเนินการของหน่วย
งานและสถานศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

๓. พิจารณาแผนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้น
ผลสัมฤทธิ์ ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

๔. ติดตาม ประเมินผลและนิเทศการบริหารและการดำเนินการตามแผนที่กำหนด

๕. รับทราบผลการติดตาม ประเมินผล และนิเทศการบริหารและการดำเนินการตามแผน
และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๖. ส่งเสริมให้มีการประสานการติดตาม ประเมินผลและนิเทศการศึกษา กับ
คณะกรรมการและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการจัดการศึกษาตาม
ความจำเป็น

๓.๒ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ
ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

๔. คำจำกัดความ

“งานเลขานุการ ก.ต.ป.น.” หมายถึง งานที่ช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของ
คณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้ดำเนินการ
เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการตรวจราชการ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
การจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ ส่วนที่ ๔ การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา ระดับเขต
พื้นที่การศึกษา ขอ ๒๕ การติดตาม ประเมินผลและนิเทศการบริหารและการดำเนินการ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์
ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดพื้นที่การศึกษา เพื่อเตรียมการรับการนิเทศ ติดตามและประเมินผล
จากหน่วยงานภายนอก

“คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.)” หมายถึง องค์คณะบุคคลที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการบริหารงานวิชาการในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการ ทั้งในส่วนของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาในสังกัด และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ทำงานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย นิเทศติดตามตรวจสอบและประเมินผลการบริหารและการดำเนินการ โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเตรียมรับการนิเทศติดตามตรวจสอบ และประเมินผลจากหน่วยงานภายนอก

“การติดตาม (Monitoring)” หมายถึง การศึกษาความก้าวหน้าการบริหารจัดการและการดำเนินการของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

“การตรวจสอบ (Inspection)” หมายถึง การกำกับ ดูแล เพื่อปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาและดำเนินไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้

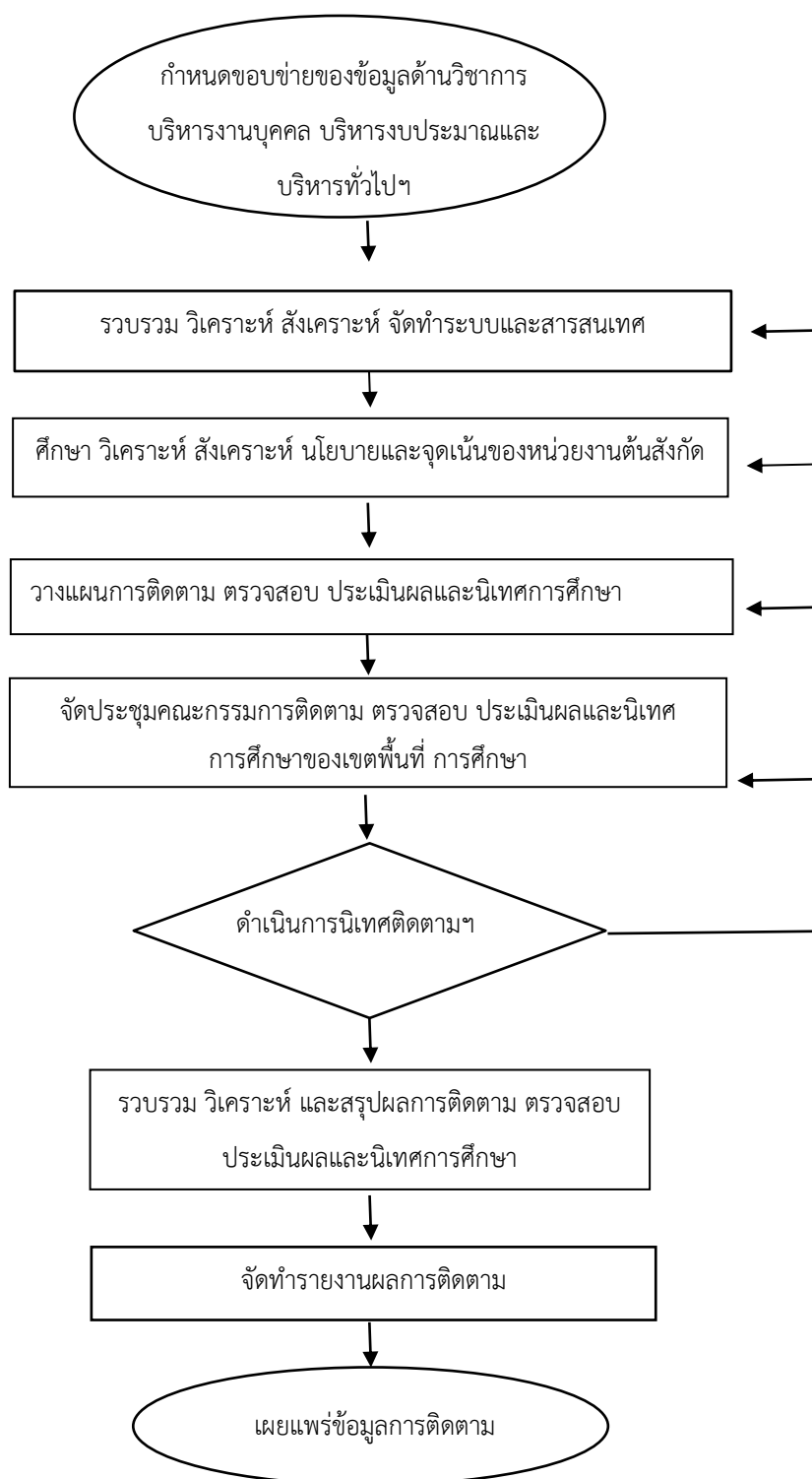
“การประเมินผล (Evaluation)” หมายถึง การตีค่าผลการบริหารจัดการศึกษา และดำเนินไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

“การนิเทศการศึกษา (Supervision)” หมายถึง ความร่วมมือระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด กับคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนเพื่อปรับปรุงพัฒนา

๕. ขั้นตอนการปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.)

- ๕.๑ กำหนดขอบข่ายของข้อมูลด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณและบริหารทั่วไป ของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา
- ๕.๒ รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำระบบและสารสนเทศ ที่เป็นปัจจุบัน
- ๕.๓ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ นโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด
- ๕.๔ วางแผนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา
- ๕.๕ จัดประชุมคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา
- ๕.๖ ดำเนินการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา
- ๕.๗ รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา
- ๕.๘ จัดทำรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา
- ๕.๙ เผยแพร่รายงานผลการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาต่อสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. Flow Chart

๗. แบบฟอร์มที่ใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดตามความเหมาะสม

๘. เอกสาร/ หลักฐานอ้างอิง

- ๘.๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕
- ๘.๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๘.๓ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒
- ๘.๔ กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๘.๕ คู่มือการดำเนินงานคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.)

๙. รายละเอียด โครงสร้างส่วนประกอบมาตรฐานงาน

ชื่องานกระบวนงาน : งานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.)		สพท. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา		รหัสเอกสาร :	
ตัวชี้วัดที่สำคัญ: คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.) สามารถดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด					
วัตถุประสงค์ : ๑. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ๒. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ					
ลำดับที่	ผังขั้นตอนการดำเนินงาน	รายละเอียดงาน	เวลาดำเนินงาน	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ
๑.	<pre>graph TD; A([กำหนดขอบข่ายของข้อมูลด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณ และบริหารทั่วไป]) --> B[รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำระบบและสารสนเทศ]; B --> C[ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ นโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด]; C --> D[วางแผนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา]; D --> E(()); E --> A;</pre>	กำหนดขอบข่ายของข้อมูลด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณและบริหารทั่วไป ของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา	๒ สัปดาห์	มีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ	กลุ่มนิเทศฯ
๒.		รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำระบบ และสารสนเทศ ที่เป็นปัจจุบัน	๒ สัปดาห์	มีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ	กลุ่มนิเทศฯ
๓.		ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ นโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด	๒ สัปดาห์	มีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ	กลุ่มนิเทศฯ
๔.		วางแผนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา	๒ สัปดาห์	มีแผนการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	กลุ่มนิเทศฯ

ชื่องานกระบวนงาน : งานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.)		สพท. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา		รหัสเอกสาร :	
ตัวชี้วัดที่สำคัญ: คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.) สามารถดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด					
วัตถุประสงค์ : ๑. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ๒. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ					
ลำดับที่	ผังขั้นตอนการดำเนินงาน	รายละเอียดงาน	เวลาดำเนินงาน	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ
๕.	<pre>graph TD Start(()) --> A[จัดประชุมคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและ นิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา] A --> B{ดำเนินการนิเทศติดตาม} B -- ใช่ --> C[รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา] B -- ไม่ใช่ --> A C --> D[จัดทำรายงานผลการติดตาม] D --> End((()))</pre>	จัดประชุมคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษา	๑ - ๒ ครั้ง/ภาคเรียน	รายงานผลการประชุมติดตาม	กลุ่มนิเทศฯ
๖.		ดำเนินการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา	๑ ครั้ง/ภาคเรียน/โรงเรียน	สถานศึกษาได้รับการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา	
๗.		รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา		รายงานผลการนิเทศติดตามการดำเนินงาน	กลุ่มนิเทศฯ
๘.		จัดทำรายงานผลการติดตาม	จัดทำรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา		รายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษา

ชื่องานกระบวนงาน : งานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.)		สพท. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา		รหัสเอกสาร :	
ตัวชี้วัดที่สำคัญ: คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.) สามารถดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด					
วัตถุประสงค์ : ๑. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ๒. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ					
ลำดับที่	ผังขั้นตอนการดำเนินงาน	รายละเอียดงาน	เวลาดำเนินงาน	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ
๙.		เผยแพร่รายงานผลการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษาต่อสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		นำเสนอรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศ การศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษา ของเขตพื้นที่ การศึกษาต่อ สถานศึกษา และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	กลุ่มนิเทศฯ
เอกสาร/ หลักฐานอ้างอิง ๑. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ ๒. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ๓. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ๔. กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ ๕. คู่มือการดำเนินงานคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.)					
อธิบายสัญลักษณ์ผังขั้นตอน ○ จุดเริ่มต้นหรือสิ้นสุดกระบวนการงาน □ กิจกรรมงานหรือการปฏิบัติ ◇ การตัดสินใจ ◆ ทิศทางหรือการเคลื่อนไหวของงาน ○ จุดเชื่อมต่อระหว่างหน้า (ถ้าไม่จบภายใน ๑ หน้า)					

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ที่ ศธ ๐๒๐๖.๔/ว ๑๔

สำนักงาน ก.ค.ศ.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๓ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง มาตรฐานตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

เรียน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ อธิบดี ศึกษาธิการจังหวัด และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๔/ว ๓ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๔

๒. หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๖.๔/๑๔๐๐ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย มาตรฐานตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้แจ้งมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ส่วนราชการและหน่วยงานการศึกษาทราบและถือปฏิบัติ และตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ ได้แจ้งมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ นั้น

ก.ค.ศ. พิจารณาแล้ว มีมติดังนี้

๑. ให้ยกเลิกมาตรฐานตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ และ ๒ สำหรับมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการให้ได้รับเงินเดือนในแต่ละตำแหน่งและแต่ละวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้เดิม ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ และ ๒

๒. กำหนดมาตรฐานตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๘ เป็นต้นไป

ในส่วนของมาตรฐานตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สายงานบริหารสถานศึกษา สายงานบริหารการศึกษา และสายงานนิเทศการศึกษา ซึ่งคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งกำหนดให้ต้องมีใบรับรองการผ่านการพัฒนาสมรรถนะตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด นั้นให้นำคุณสมบัติดังกล่าวมาใช้ในการคัดเลือกเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งในสายงานบริหารสถานศึกษา สายงานบริหารการศึกษา และสายงานนิเทศการศึกษา หลังจากที่ ก.ค.ศ. ได้ออกใบรับรองการผ่านการพัฒนาสมรรถนะในตำแหน่งนั้น ๆ ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด แล้ว

ทั้งนี้ การใดที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ และ ๒ ก่อนมาตรฐานตำแหน่งนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประวิต เอราวรรณ)

เลขาธิการสภาการศึกษา รักษาการแทน

เลขาธิการ ก.ค.ศ.

ภารกิจระบบตำแหน่งและวิทยฐานะที่ ๒

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๒๘๒๘

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๐๒๙

“เรียนดี มีความสุข”

- ๕๒ -

มาตรฐานตำแหน่ง

ประเภท บุคลากรทางการศึกษาอื่น

สายงาน นิเทศการศึกษา

ลักษณะงานโดยทั่วไป

สายงานนิเทศการศึกษา มีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งพัฒนาตนเองและวิชาชีพ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ชื่อตำแหน่ง

ศึกษานิเทศก์

ก.ค.ศ. กำหนดวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๗
โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๘

- ๕๓ -

มาตรฐานตำแหน่ง

ชื่อตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์

หน้าที่และความรับผิดชอบ

มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักในการนิเทศการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งพัฒนาตนเองและวิชาชีพ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ต้องมีการบูรณาการงานทั้ง ๓ ด้าน ให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน ดังนี้

๑. ด้านการนิเทศการศึกษาและความเป็นผู้นำทางวิชาการ

๑.๑ ออกแบบ จัดทำแผนการนิเทศการศึกษา ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ มาตรฐานการศึกษาชาติ และหลักสูตร รวมทั้งนโยบาย จุดเน้น สภาพแวดล้อม ปัญหาและความต้องการจำเป็น ให้ครู สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษา สามารถออกแบบการจัดการศึกษาและออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

๑.๒ คัดสรร สร้าง พัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย หรือวิธีการอื่นๆ ที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับแผนการนิเทศการศึกษา เพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครู สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้บรรลุผล

๑.๓ นิเทศ ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะ เป็นพี่เลี้ยง เป็นผู้นำ เป็นแบบอย่าง ส่งเสริม และสนับสนุน การพัฒนางานวิชาการ ด้วยกลยุทธ์ที่หลากหลาย ประสานงานกับหน่วยงาน สถานประกอบการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ให้ครู สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้บรรลุผล

๑.๔ รายงานผลการนิเทศ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สะท้อนผลการนิเทศต่อครู สถานศึกษา หน่วยงาน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศและข้อเสนอในการพัฒนางานวิชาการ และการจัดการศึกษา ที่เกิดผลสัมฤทธิ์สูง

๒. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

๒.๑ วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและความต้องการจำเป็น สังเคราะห์สารสนเทศที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อวางแผนการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการศึกษา

๒.๒ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร และสถานประกอบการ รวมถึงภูมิปัญญา หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับสถานศึกษา

๒.๓ ติดตามประเมินผลการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษา ให้สามารถจัดการศึกษาได้บรรลุผลตามพันธกิจ

ก.ค.ศ. กำหนดวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๗
โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๘

- ๕๔ -

๓. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

๓.๑ พัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ความรอบรู้ ในเนื้อหาที่นิเทศ และสมรรถนะทางวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ให้สูงขึ้น

๓.๒ มีส่วนร่วม และเป็นผู้นำในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษา ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ต่อผู้เรียน ครู และสถานศึกษา

๓.๓ นำความรู้ ความสามารถ ทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนา การนิเทศการศึกษา ที่มีผลต่อคุณภาพครูและนักเรียน

วินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา และมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

๑. มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์

๒. เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

๒.๑ เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งครู ที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าครูชำนาญการ หรือตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่า

๒.๒ เป็นผู้ที่มีใช้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ มีวุฒิปริญญาโทหรือปริญญาเอก ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ (ยกเว้นสาขา ทางด้านการบริหารการศึกษา) และเป็นวุฒิที่ ก.ค.ศ. รับรอง

๒.๒.๒ มีประสบการณ์ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๒.๒.๓ มีความรู้ ความสามารถ มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญระดับสูง ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๓. มีใบรับรองการผ่านการพัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์ ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ทั้งนี้ ผู้ที่จะได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนี้ ต้องผ่านการพัฒนามาก่อนแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ด้วย

ความรู้และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง

๑. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษา หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัด การประเมินผลการศึกษา และเครื่องมือการนิเทศ

๒. มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ก.ค.ศ. กำหนดวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๗
โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๘

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ